

Castell de Santa Oliva. Fotografia de Jordi Gironès

Geografia i medi natural

El castell de Santa Oliva es troba emplaçat al bell mig del corredor penedesenc, ben a prop de la vila del Vendrell, i a una altitud d'uns 90 metres sobre el nivell del mar. Es tracta d'un castell construït inicialment com a avançada comtal vers els dominis musulmans, el qual, més enllà del segle XI, ja va passar a cobrir unes necessitats més civils i menys bel·licoses.

Voltat de terrenys fèrtils ha vist néixer al seu entorn la vila que prengué el mateix nom.

La història

El lloc s'esmenta ja l'any 938 en un precepte atorgat al monestir de Sant Cugat del Vallès.

Al principi del s. XI l'abat d'aquest monestir va concedir al noble Isimbert el castell i l'església per al seu repoblament, conreu i defensa. Durant els primers anys del s. XII els dos edificis van ser destruïts per les incursions almoràvits, però poc després es van reconstruir. A partir d'aquestes dates, el llinatge dels Santa Oliva apareix sovint en la documentació com a propietari, però sota la senyoria directa del monestir vallesà.

El 1158 es menciona una església de Santa Maria, prop del castell, que va esdevenir un priorat amb monjos de Sant Cugat, i va absorbir l'església de Sant Julià. Més tard, Santa Maria passà a ser la parroquial i Sant Julià, seu del priorat. Al s. XIII el cenobi de Sant Cugat va obtenir tots els drets sobre la fortalesa i el seu terme, que va conservar fins a l'extinció de les senyories al s. XIX. L'interior de l'església va ser restaurat el 1984.

L'edifici

Del castell resten una alta torre de planta rectangular i un recinte que era una antiga sala i que modernament ha estat transformat en capella del Remei. La torre té una planta de 380 cm de nord a sud, per 240 cm d'est a oest, i una alçària d'uns 19 m. A la part baixa de l'edifici hi ha un talús de suport d'uns 5 m, i, a la part superior, una barana d'uns 70 cm amb merlets.

Castell de Santa Oliva. Fotografia de Jordi Gironès

A l'interior es distingeixen diferents nivells. A uns 5 m de terra es pot situar el primer nivell, amb diverses espitlleres. En un segon nivell, s'obren més espitlleres i la porta original, rectangular i acabada en una llinda formada per una pedra monolítica sobre la qual hi ha un arc de mig punt de descàrrega. Més amunt, es distingeixen diversos nivells de forats on s'encabien les bigues. A l'últim tram hi ha diverses finestres: una al nord, dues a l'est i una al sud. Són geminades per fora i d'un sol arc de mig punt per dins, amb el mainell en forma de columneta de secció rodona, acabada en un capitell trapezial. En aquest mateix nivell comença la volta de mig punt que cobreix la torre. Els murs de la torre són fets amb pedres rectangulars ben arrengrades, encara que poc treballades. A l'interior s'ha construït una escala metàl·lica per poder-hi pujar.

L'església

L'edifici, que formava part del castell, ha sofert moltes modificacions al llarg dels anys. Del temple original només conserva l'absis semicircular, a l'interior del qual hi ha tres finestres de doble esqueixada, alguna de reconstruïda. Posteriorment l'absis va ser sobrealçat fins a convertir-lo en torre de defensa, i al capdamunt es va aixecar un campanar de cadireta amb dues obertures de mig punt. La nau, amb volta de canó lleugerament apuntada i amb quatre arcs forners apuntats suportats per columnes als laterals, va ser eixamplada al s. XII, i reformada posteriorment en estil gòtic. La porta, refeta l'any 1610, se situa a la façana sud.

Jordi Gironès i Vilardebò
setembre de 2008

Castell de Santa Oliva. Fotografia de Jordi Gironès